

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ในโรงเรียนพรั้ววิทยาคมให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 โดยมีประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ ครูเกษตรจำนวน 4 คน ครูในโรงเรียน พรั้ววิทยาคมหมวดวิชาอื่นจำนวน 6 คน นักเรียนเกษตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 53 คน ผู้ปกครองนักเรียนเกษตรจำนวน 26 คน ตัวแทนชุมชน จำนวน 15 คน โดยการสุ่มอย่างง่ายและ สุ่มแบบเจาะจง รวม 104 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามมีเนื้อหา 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียน การสอนตามหลักสูตรวิชาเกษตรกรรม ตอนที่ 3 ความพึงพอใจในการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมในโรงเรียนพรั้ววิทยาคม จากการแจกแบบสอบถาม 104 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 104 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปประเด็น ปัญหา อุปสรรค สำหรับแนวทางในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมในโรงเรียนพรั้ว วิทยาคม ให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

สรุปผล

1. สถานภาพและข้อมูลทั่วไป
 - 1.1 ครูเกษตรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ประสบการณ์สอนเฉลี่ย 20 ปี มีคาบสอนมากกว่า 20 คาบต่อสัปดาห์ และสอนกลุ่มวิชาอื่นที่นอกจากวิชาเกษตรกรรม ครูทุกคนมีภาระงานมากกว่า 3 งานขึ้นไป และผ่านการอบรมสัมมนาการปฏิรูปการศึกษา
 - 1.2 ตัวแทนครูในโรงเรียนพรั้ววิทยาคม เป็นเพศหญิงและเพศชายเท่ากัน มีภาระงานเฉลี่ย 3 งาน วุฒิกการศึกษาส่วนใหญ่จบปริญญาโท ส่วนใหญ่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 20 คาบ จำนวนคาบสอนมากกว่า 20 คาบต่อสัปดาห์ ทุกคนเคยผ่านการอบรมสัมมนาการปฏิรูปการศึกษา
 - 1.3 นักเรียนเกษตรในโรงเรียนพรั้ววิทยาคมส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 15-18 ปี มีผลการเรียนอยู่ระหว่าง 1.00 – 2.00 และ 2.01 – 3.00 ร้อยละ 45.28 และ 49.06 ตามลำดับ อาชีพส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม สาเหตุที่นักเรียนเลือกเรียนวิชาเกษตรกรรมเพราะชอบและเห็น ความสำคัญ

1.4 ผู้ปกครองของนักเรียนเกษตรใน โรงเรียนพร้าววิทยาคม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 41-50 ปี วุฒิการศึกษาระดับประถมศึกษา อาชีพส่วนใหญ่คือ เกษตรกรรม สาเหตุที่สนับสนุนให้นักเรียนในปกครองเรียนวิชาเกษตรกรรมเพราะตามความสมัครใจ ตรงกับอาชีพปัจจุบัน และเห็นความสำคัญ

1.5 ตัวแทนชุมชน ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41-50 ปี มีวุฒิการศึกษาส่วนใหญ่ปริญญาตรีหรือสูงกว่า โดยมีอาชีพรับราชการ พนักงานของรัฐ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ทำธุรกิจค้าขายและการเกษตร ทุกคนเห็นด้วยกับการให้นักเรียนในชุมชนได้เรียนวิชาเกษตรกรรม ตัวแทนชุมชนให้การช่วยเหลือหรือสนับสนุนการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมของนักเรียนคือ ให้สถานที่ฝึกปฏิบัติงานของนักเรียน ติดต่อประสานงานกับแหล่งฝึกงานเกษตรกรรม เป็นวิทยากรร่วม และให้ศึกษาดูงานในกิจกรรมตนเอง

2. ความคิดเห็นของประชากรกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมในโรงเรียนพร้าววิทยาคม

2.1 ความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาเกษตรกรรม เห็นว่า ครูมีโอกาสเลือกสอนรายวิชาที่ชอบและถนัด เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกรายวิชาที่ต้องการเรียน มีแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมเพียงพอและเหมาะสม สถานที่และสภาพแวดล้อมมีความเหมาะสมต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม โรงเรียนได้รับความสนับสนุนจากชุมชน และผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนการสอน มีความเหมาะสมในการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียนในระดับปานกลาง ยกเว้น ครูเข้าใจในเนื้อหาหลักสูตรวิชาที่เปิดสอนสอดคล้องกับวิถีชีวิตและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริง ในระดับมาก และสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน การได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนจากโรงเรียนยังไม่เพียงพอและเหมาะสม

2.2 ความคิดเห็นของตัวแทนครู พบว่านักเรียนมีโอกาสเลือกรายวิชาที่ต้องการเรียน สื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน แหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม สถานที่และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน การได้รับการสนับสนุน เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนและผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ความเหมาะสมในการวัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน ตลอดครูเปิด โอกาสให้นักเรียนได้วิเคราะห์และประเมินผลการเรียนด้วยตนเองอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นเข้าใจหลักสูตรเนื้อหาจุดประสงค์ของการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม มีโอกาสเลือกสอนรายวิชาที่ชอบและถนัด วิชาที่เปิดสอนสอดคล้องกับวิถีชีวิตและสามารถนำไปใช้ในชีวิตรจริงอยู่ในระดับมาก

2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนเกษตร พบว่า นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนทุกขั้นตอน มีกิจกรรมการเรียนการสอนควรได้นั้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูเป็นผู้แนะนำ มีโอกาสปฏิบัติกิจกรรมสอดคล้องกับเนื้อหาวิชาเกษตรกรรมทุกวิชา โรงเรียนมีแหล่งศึกษาความรู้ที่หลากหลาย ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้วิเคราะห์และประเมินผลการเรียนด้วยตนเองอยู่ในระดับมาก ส่วนนักเรียนเข้าใจหลักสูตร เนื้อหา จุดประสงค์ของการเรียนวิชาเกษตรกรรม มีโอกาสเลือกเรียนวิชาที่นักเรียนชอบ สื่อการเรียน อุปกรณ์การเรียนวิชาเกษตรกรรมมีความเหมาะสมกับเนื้อหา สภาพของสถานศึกษาปัจจุบันมีความเหมาะสม การได้รับการสนับสนุน จากชุมชนและผู้ปกครอง ความเหมาะสมในการจัดและประเมินผลการเรียนของนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

2.4 ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนเกษตร พบว่า นักเรียนเลือกเรียนมีโอกาสเลือกเรียนรายวิชาที่นักเรียนต้องการเรียน วิชาที่เปิดสอนสอดคล้องกับชีวิตและสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตจริง ครูให้การสนับสนุนในการปฏิบัติกิจกรรมทางการเกษตร อยู่ในระดับมาก ส่วนความสอดคล้องภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ สถานที่และสภาพแวดล้อมเหมาะสมต่อการเรียนการสอน วิชาเกษตรกรรมในโรงเรียน อยู่ในระดับปานกลาง

2.5 ความคิดเห็นของตัวแทนชุมชน พบว่า ชุมชนเห็นด้วยกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่มีทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ โดยมีชุมชนสนับสนุน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 เห็นว่าการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน การฝึกปฏิบัติงานด้านเกษตรกรรมในชุมชนของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

3. ความพึงพอใจของประชากรกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม โรงเรียนพร้าวมหาวิทยาลัย

3.1 ความพึงพอใจของครูผู้สอน พบว่า พึงพอใจกับการไปศึกษาปฏิบัติงาน ด้านเกษตรกรรมนอกสถานที่ตามแหล่งฝึกในชุมชนของนักเรียน หลักสูตรตรงกับความรู้ความสามารถ พึงพอใจในการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการเรียนเกษตรปัจจุบัน อยู่ในระดับมาก ส่วนความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรตามระบบการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้เหมาะสมต่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับปานกลาง และอาคารสถานที่ สื่อวัสดุอุปกรณ์ในปัจจุบันมีความเหมาะสมต่อการเรียนการสอนเกษตรกรรม หมวดเกษตรกรรมได้รับความสนับสนุนด้านต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนให้ความสนใจเอาใจใส่ต่อการเรียน นักเรียนมีผลการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

3.2 ความพึงพอใจของตัวแทนครูในโรงเรียน พบว่า ครูมีความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรตามระบบการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบัน การไปศึกษาปฏิบัติงานด้านเกษตรกรรมนอกสถานที่ตามแหล่งฝึกในชุมชน หลักสูตรตรงกับความรู้ความสามารถของครูผู้สอน พึงพอใจในการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการเรียนเกษตรปัจจุบันอยู่ในระดับมาก พึงพอใจแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน อาคารสถานที่ หมวดเกษตรได้รับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน นักเรียนมีผลการเรียนและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสื่อวัสดุอุปกรณ์ในปัจจุบันมีความเหมาะสมต่อการเรียนการสอนเกษตรกรรม นักเรียนให้ความสนใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนอยู่ในระดับน้อย

3.3 ความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อระบบการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นผู้สอนและนักเรียนร่วมกิจกรรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ มีความพึงพอใจต่อการศึกษาปฏิบัติงานเกษตรนอกสถานที่ เมื่อจบจากการเรียนการสอนวิชาเกษตรแล้วนำไปประกอบอาชีพได้ และนำไปศึกษาต่อในระดับสูงขึ้นได้ มีความสุขในการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม มีความภาคภูมิใจที่ได้เรียนวิชาเกษตรกรรม อยู่ในระดับมาก มีความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนการสอนของครูในปัจจุบัน โดยมีนักเรียนเป็นศูนย์กลาง พึงพอใจที่ได้เรียนแต่ละรายวิชาเกษตรที่โรงเรียนจัดให้อยู่ในระดับปานกลาง

3.4 ความพึงพอใจของผู้ปกครอง พบว่า การเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมมีประโยชน์สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน หลังจากจบแล้วสามารถนำไปประกอบอาชีพได้ นำไปศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น นำมาประยุกต์ใช้กับการนำไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้ ประสบความสำเร็จในเป้าหมายด้านการเรียนวิชาเกษตรกรรม อยู่ในระดับมาก

3.5 ความพึงพอใจของตัวแทนชุมชน พบว่า มีความพึงพอใจต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมมีประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน สามารถนำไปประกอบอาชีพได้ นำไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น และประยุกต์ใช้กับการนำไปประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้ อยู่ในระดับมาก ส่วนความพึงพอใจต่อเด็กในชุมชนประสบความสำเร็จในเป้าหมายด้านการเรียนวิชาเกษตรกรรม อยู่ในระดับปานกลาง

4. ข้อเสนอแนะจากการประชุมกลุ่มมีดังนี้

4.1 ควรจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4.2 ควรมุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน โดยเน้นความรู้มุ่งสู่คุณธรรม นำไปปฏิบัติได้จริง เห็นคุณค่าและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4.3 ควรจัดกระบวนการเรียนรู้ให้มีการประสานงานกันทุกฝ่าย ทั้งผู้สอน ผู้เรียน ชุมชน ผู้ปกครองร่วมกันอย่างบูรณาการ เรียนรู้ไปพร้อมกัน ร่วมกันทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

4.4 ควรส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ โดยให้สถานศึกษาจัดทำสาระของหลักสูตรให้หลากหลาย สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของชุมชน สังคม วิถีชีวิตของชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปประกอบอาชีพและศึกษาต่อ

4.5 ควรมีการประเมินผลการเรียนรู้ร่วมกัน ทั้งผู้เรียนและผู้สอน เพื่อหาโอกาสพัฒนาอย่างต่อเนื่องมุ่งสู่การป้องกันคุณภาพทางการศึกษาต่อไป

การอภิปรายผล

จากการสรุปผลความคิดเห็นและความพึงพอใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมของโรงเรียนพร้าววิทยาคม และผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนวิชาเกษตรกรรม ตัวแทนครูในโรงเรียน นักเรียน ผู้ปกครอง และตัวแทนชุมชน สามารถสรุปแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ดังนี้

นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติงานด้านการเกษตรกรรมนอกสถานที่ตามแหล่งฝึกในชุมชน ของนักเรียน โดยการสนับสนุนของชุมชน ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ ได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง มีการผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ ผู้เรียนผู้สอนเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอน และแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (วิระ, 2542:2-6)

ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ตลอดจนการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาร่วมจัดการศึกษา และกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (วิระ, 2542:2-6) กล่าวว่าการส่งเสริมการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ๆ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดการกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหา

ความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงประเพณีการพัฒนาระหว่างชุมชน

การจัดการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมที่ไม่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีดังนี้

นักเรียนที่เรียนเกษตรกรรมขาดความสนใจเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม เพราะครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกรายวิชาที่นักเรียนต้องการเรียนน้อย แต่เปิดสอนในรายวิชาที่ครูชอบและถนัด ตรงกับความรู้ความสามารถของครูผู้สอน แต่ไม่สนองความต้องการความสนใจของนักเรียน ครูผู้สอนควรสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง (วีระ, 2542: 2-6) การเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จะสนองความสนใจของนักเรียน นักเรียนมีความร่วมมือและความรับผิดชอบร่วมกัน ได้ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ได้แสดงความคิดริเริ่ม ความสามารถเต็มที่ นักเรียนเข้าใจบทบาทของตนเอง มีความภาคภูมิใจ (สุนทร, 2543 : 80) จะเห็นว่าการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การเรียนการสอนมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ จึงต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ ทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้ และเกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มุ่งปลูกฝังและสร้างลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน โดยเน้นความรู้ คุณธรรม ค่านิยม ที่ดีงาม และบูรณาการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างสมดุล รวมทั้งการฝึกทักษะและกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ใช้ความรู้โดยให้ผู้เรียนมีความรู้ และประสบการณ์ในเรื่อง ต่าง ๆ (วีระ, 2542 : 2-6)

สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนมีไม่เพียงพอและไม่เหมาะสมต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ซึ่งเป็นปัญหาอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนในทุกๆรายวิชา ถ้าจะให้ผลสัมฤทธิ์ในการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายจะต้องมีสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมเพียงพอซึ่งอาจจะได้รับการสนับสนุนจากงบประมาณ ผู้บริหาร หรือจากชุมชน ผู้ปกครอง หรือเอกชนก็ตาม ถือว่าเป็น สิ่งสำคัญประการหนึ่ง ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539 – 2550 (กรมสามัญศึกษา ,2540:18-27) มีแนวทางดำเนินงานใน 4 ด้าน คือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา การปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ในด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา ได้เน้นด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านอุปกรณ์การเรียนและสถานศึกษาทุกระดับทุกประเภท (ไพรัช, 2536 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการใช้หลักสูตรวิชาเลือกเสรี กลุ่มอาชีพเกษตรกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดลำพูน พบว่า ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนทุกขนาด

ส่วนมากจะใช้หนังสือประกอบการสอน วารสาร แปลงทดลองการเกษตร พบว่า ในด้านวัสดุอุปกรณ์ไม่เพียงพอ กับจำนวนนักเรียนเช่นกัน (พระมหาประเทือง, 2542 :บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาวิชาชีพ แก่สตรีชาวไทยต่างวัฒนธรรมในโรงเรียน ผู้ใหญ่ สตรีวัดเวียงนาราม เชียงใหม่ 2542 ศึกษาศาสตร် มหาวิทยาลัยเชียงใหม่พบว่าปัญหาคือ วัสดุอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอนประกอบหลักสูตรมีไม่เพียงพอกับความต้องการของครูผู้สอนและนักเรียนเช่นกัน

อาคารสถานที่สภาพแวดล้อมยังไม่เหมาะสมต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมในโรงเรียน จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนวิชาอาชีพนั้นจะต้องมีสถานที่ฝึกปฏิบัติจริง เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น ให้มีการฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา แนวทางการจัดการศึกษา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (วิระ, 2542:2-6) การปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการด้านการปฏิรูปโรงเรียนและสถานศึกษา กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นพื้นฐานในด้านบรรยากาศของการจัดการศึกษาด้านการเรียนการสอน ด้านอาคารสถานที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนต้องสอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และแนวโน้มการพัฒนาทางสังคมเศรษฐกิจ และมุ่งรักษาวัฒนธรรมของท้องถิ่น (กรมสามัญศึกษา, 2540:18-27) และ(สายัณ, 2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการจัดการหลักสูตรและการสอนวิชา อาชีพในโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เชียงใหม่ พบปัญหาอุปสรรค คือครูขาดเอกสารหลักสูตรและไม่เข้าใจการจัดการหลักสูตร การสอน ตามรูปแบบ อาคารสถานที่ไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน เช่นกัน

การได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมในโรงเรียนทั้งจากโรงเรียนยังไม่เพียงพอ แนวทางการจัดการศึกษาตามแนว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (วิระ, 2542:2-6) กล่าวว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ แหล่งข้อมูล ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้

นักเรียนมีโอกาสเลือกเรียนรายวิชาที่ต้องการเรียนตามความชอบและถนัดสอดคล้องกับวิถีชีวิต สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงและประกอบอาชีพได้ ได้ร่วมวางแผนการจัดการเรียนการสอนทุกขั้นตอน รวมทั้งกระบวนการประเมินผลการเรียนด้วยตนเองยังไม่เพียงพอ จากหลักสูตรการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในปัจจุบัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535) มีหลักการดังนี้ คือการศึกษาเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะเฉพาะด้านที่สามารถนำไปประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจและสังคม เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการพัฒนาอาชีพในท้องถิ่น หรือ ศึกษาต่อเป็นการศึกษาที่ส่งเสริมการทำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และ

เทคโนโลยีที่เหมาะสมไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ท้องถิ่นและประเทศชาติ จะเห็นได้ว่าการที่ให้นักเรียนเลือกเรียน รายวิชาที่ต้องการตามความชอบและถนัดสอดคล้องกับวิถีชีวิต ของชุมชนนั้น จะทำให้สามารถนำไปใช้ประกอบอาชีพในชีวิตจริงได้ และถ้ามีการร่วมวางแผน การเรียนการสอนรวมทั้งการประเมินผล จะเกิดกระบวนการเรียนรู้ คิดเป็น ทำเป็น มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียนวิชาการอ่าน การเขียน การค้นคว้า และเห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง มีความรู้ และมีการประเมินผลด้วยตนเอง จะทำให้ทราบจุดอ่อนเพื่อหาโอกาสพัฒนา และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยถือว่า เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการจัดการเรียนการสอนของครูในปัจจุบันปานกลาง เนื่องจากครูแต่ละคนมีภาระงานมากกว่า 3 งาน มีคาบสอนมากกว่า 20 คาบต่อสัปดาห์ เมื่อมีการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุน (Facilitator) ทั้งครูและนักเรียน ยังขาดประสบการณ์ จึงต้องศึกษาและเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันตามกระบวนการเรียนรู้ โดยยึดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาเป็นหลัก โดยอาศัยแนวทางตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในหมวดที่ 4 ตั้งแต่มาตรา 22 ถึงมาตรา 30 (วิระ, 2542:2-6) และตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2539-2550 (กรมสามัญศึกษา, 2540 : 18-27) ดังนี้ คือ มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างบุคคลแห่งการเรียนรู้ องค์การแห่งการเรียนรู้และสังคม แห่งการเรียนรู้ให้เกิดขึ้น โดยผู้ที่ผ่านการศึกษา แต่ละคนจะมีความสามารถและคุณลักษณะพื้นฐานที่สำคัญ คือ เป็นผู้มีความสามารถในทางวิชาการ และวิชาชีพ เป็นผู้มีความรับผิดชอบซื่อสัตย์ ไม่เห็นแก่ตัว เสียสละ และ อุดหนุนร่วมมือกับผู้อื่นได้ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้อยู่บนฐานทางวัฒนธรรมไทย และตามความเหมาะสมของการศึกษาแต่ละระดับ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุด คือ ประชาชนไทย มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี และพัฒนาประเทศชาติให้สามารถอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุข (สุพรรณิ, 2543:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ในโรงเรียนศรีธนาพานิชยการเทคโนโลยี เชียงใหม่ พบว่า ครูอาจารย์มีภาระงานที่รับผิดชอบหลายด้าน เอกสารที่ต้องทำส่งฝ่ายวิชาการ มีมาก เอกสารประกอบการค้นคว้าทางวิชาการมีน้อยไม่เพียงพอกับความต้องการของครูอาจารย์ ในส่วนของกิจกรรมและเรียนการสอนควรส่งเสริมให้ ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและคิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ควรปรับปรุงการใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพผู้เรียนและเนื้อหาวิชา มีการวัดประเมินผลหลากหลายวิธีและนำผลการพัฒนาของนักเรียน มารวมเพื่อตัดสินผลการเรียนด้วย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะทั่ว ๆ ไป

จากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาศึกษาของโรงเรียนพร้าววิทยาคม พบว่า มีสภาพปัญหา อุปสรรค ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรมไม่ประสบความสำเร็จตามความคาดหวังของทุกฝ่ายจึงขอเสนอแนะแนวทางดังนี้

1.1 นักเรียนที่เรียนวิชาเกษตรกรรมขาดความสนใจ เอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ควรมีการสร้างความเข้าใจแก่ผู้เรียนทำให้เขา เห็นคุณค่า เรียนรู้และปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ยากเกินไป มีกิจกรรมที่น่าสนใจติดตามหรือท้าทายความสามารถ ดังคำพูดของนายกทักษิณ ชินวัตร ที่ว่าเรียนให้สนุก เล่นให้มีความรู้

1.2 สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสมและเพียงพอ ข้อสำคัญอยู่ที่ครู ต้องศึกษาและวางแผนการสอนก่อนว่าจะใช้สื่ออะไรบ้าง มีการประสานงานกันภายในโรงเรียน หากยังไม่เพียงพอสามารถที่ประยุกต์ใช้หรือขอความร่วมมือจากภายนอกทั้งผู้ปกครอง หรือชุมชน โดยเฉพาะผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียแม้กระทั่งผู้ที่มีความพร้อมที่จะเสียสละ อดทนเหนื่อย

1.3 อาคารสถานที่ หรือสิ่งแวดล้อมไม่เหมาะสม เป็นหน้าที่โดยตรงของโรงเรียน โดยเฉพาะผู้บริหารที่จะทำการสนับสนุน บริการ ประสานงานทั้งงบประมาณจากภายในและขอความอนุเคราะห์จากภายนอก มีการปฏิบัติตามเกณฑ์และมาตรฐานกลาง ต่อจำนวนนักเรียนตลอดจนร่วมกันสร้างสถานที่ให้น่าอยู่ น่าเรียนมากยิ่งขึ้น และสิ่งสำคัญต้องประสานกับแหล่งศึกษาดูงาน ฝึกปฏิบัติ ภายนอก หรือแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่มีความพร้อม ซึ่งจะทำให้นักเรียนชอบบรรยากาศการเรียน ภายนอกโรงเรียน หรือเรียนจากสภาพปัญหา หรือชีวิตจริง โดยเฉพาะของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ

1.4 การได้รับการสนับสนุนในกิจกรรมการเรียนเกษตรกรรมทั้งจากโรงเรียน คือทางโรงเรียนต้องให้ความสำคัญในแผนการเรียนหรือหมวดวิชาต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกันและยุติธรรมยิ่งหมวดที่ขาดผลงานหรือมีปัญหาข้อมต้องให้การสนับสนุนอย่างมากในด้านต่างๆ ทั้งยังจะเป็นผลงานของฝ่ายบริหารไปด้วย ในส่วนของผู้ปกครอง ตัวแทนชุมชนนั้นควรทำความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ในความร่วมมือกับทางโรงเรียน เพื่อผลประโยชน์คือลูกหลาน

1.5 การเป็นตัวอย่างที่ดีของครู เช่น ครูเกษตรปฏิบัติงาน หรือ ทำการเกษตรที่ดีประสบความสำเร็จด้วยตนเอง หรือ สร้างนักเรียนเกษตรให้เด่นเป็นตัวอย่างแก่คนทั่วไป จะทำให้นักเรียนที่เรียนเกษตรเกิดความตระหนักและรักอาชีพเกษตรอย่างจริงจัง

2. ข้อเสนอแนะการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่องความสามารถในการจัดการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ของครูเกษตกรในจังหวัดเชียงใหม่

2.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่องสื่อ อุปกรณ์ การพัฒนาสื่อ การใช้สื่อที่มีประสิทธิภาพ และนำสู่กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

2.3 การวิจัยการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาเกษตรกรรม ของโรงเรียนพร้าววิทยาคม ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University